

experience of quality assurance education in higher educational institutions of Poland, particularly in the practice of Rzeszow University.

Key words: the problem of quality of education and standards, the European higher education area European Association for quality assurance in higher education (ENQA), the higher education system in Poland, ensuring the quality of education in the universities of Poland, Rzeszow University.

Стаття надійшла до редакції 25.02.2016 р.

Прийнято до друку 25.03.2016 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Караман О. Л.

УДК 37.014.5

О. Л. Караман

МІЖНАРОДНА Й НАЦІОНАЛЬНА НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Забезпечення якості вищої освіти не є суто національною чи європейською проблемою. В усьому світі зростає увага до якості та стандартів, що пояснюється швидким розвитком вищої освіти і водночас підвищенням вартості освітніх послуг для держави і людей. Європа має намір здійснити свою мету стати найбільш динамічною інтелектуальною економікою у світі (Лісабонська Стратегія). Нові ініціативи і вимоги, що виникають як в Європі, так і поза її межами, з огляду на інтернаціоналізацію вищої освіти, потребують відповідної реакції. Формування системи забезпечення якості, заснованої на єдиних стандартах і рекомендаціях, свідчить про виникнення справжнього європейського виміру у сфері забезпечення якості, що має посилити привабливість Європейського простору вищої освіти.

Забезпечення якості освіти при формуванні зони європейської освіти є однією з головних умов довіри, мобільності, мотивації студентів, сумісності й привабливості європейської вищої освіти [1].

Проблеми якості освіти на міжнародному, національному й інституціональному рівнях висвітлено в працях І. Вакарчука, М. Дарманського, Г. Єльнікової, В. Кременя, В. Лугового, С. Ніколаєнка, та ін.; стандарти забезпечення якості освіти досліджували А. Загородній, Ю. Захаров, Л. Кайдалова, К. Корсак, С. Ніколаєнко, А. Павленко, Г. Степенко, С. Шевченко та ін. Питання впровадження моніторингових досліджень, зокрема освітнього моніторингу як основного засобу визначення якості освіти, вивчали І. Анненкова, С. Бабинець, А. Вілохін, А. Ісаєва, В. Кальней, Т. Краснова, Н. Максимчук, Л. Мойсеєва, М. Поташник, Г. Сігеєва, Дж. Уїлмс, С. Шишов та ін. Запровадженням зовнішнього оцінювання в контексті створення національної системи

моніторингу та забезпечення рівного доступу до якісної освіти займалися Л. Гриневич, І. Лікарчук, О. Ляшенко, В. Темненков та ін.

Відповідно до сучасних трактувань *якість вищої освіти* (Quality in Higher Education) – комплексна характеристика, яка відображає діапазон і рівень освітніх послуг, що надаються системою освіти відповідно до інтересів особи, суспільства і держави [2, с. 1016]; рівень здобутих особою знань, умінь, навичок, інших компетентностей, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти [3, с. 68].

Якісна освіта повинна давати можливість кожному індивіду залежно від його інтересів і можливостей здобувати повноцінну, безперервну освіту відповідного рівня в усіх її формах.

Забезпечення якості (Quality assurance) – це сукупність процедур, що застосовуються на інституційному (внутрішньому) та національному і міжнародному (зовнішньому) рівнях для якісної реалізації освітніх / навчальних програм і присудження кваліфікацій [3, с. 24].

Отже, у сучасному освітньому просторі існують два типи стандартів забезпечення якості освіти – внутрішні (розроблені й затверджені окремим вищим навчальним закладом) та зовнішні (прийняті на національному, європейському та світовому рівнях).

Мета статті – проаналізувати основні нормативні документи, що визначають стандарти забезпечення якості вищої освіти на міжнародному, національному й інституціональному рівнях.

Передусім зазначимо, що під *стандартами* (Standards) ми розуміємо положення (норми), що визначають певний рівень вимог до змісту, якості та умов її оцінювання [3, с. 60]; під *стандартами вищої освіти* (Higher Education Standard) – сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів [3, с. 58].

Почнемо з характеристики міжнародних нормативно-правових документів, що визначають світові стандарти щодо забезпечення якості вищої освіти.

Вони розробляються, передусім, у межах діяльності *Організації з економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР)*, *Міжнародної мережі агентств з гарантії якості вищої освіти (INQAAHE)* та *Ради з освіти Європейського Союзу (ЄС)*.

Показники ОЕСР та INQAAHE використовуються для порівняльного аналізу освітніх систем країн світу.

У Європейському Союзі ефективно функціонує мережа національних агентств, які обмінюються власним досвідом забезпечення якості освітніх послуг. Серед них – Європейська асоціація із забезпечення якості вищої освіти (ЄАЗЯВО), Європейська спілка студентів (ЄСС), Європейська асоціація вищих навчальних закладів (ЄАВНЗ) та Європейська асоціація університетів (ЄАУ), які утворили групу Е4 та спільно з організаціями Education International, BUSINESSEUROPE та Європейським реєстром агенцій із забезпечення

якості вищої освіти (ЄРАЗЯВО) розробили «**Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти**».

Розроблені стандарти і рекомендації – European quality assurance standards and guidelines (ESG) – були схвалені на конференції в Бергені 2005 року. 4 березня 2008 року в Брюсселі (Бельгія) було створено Європейський реєстр забезпечення якості (EQAR), засновником якого стала група E4.

«Стандарти і рекомендації» – це звід стандартів і рекомендацій щодо внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості вищої освіти. «Стандарти і рекомендації» не є стандартами якості чи приписами щодо втілення процесів контролю якості – натомість, вони дають орієнтири, охоплюючи ключові аспекти успішних заходів із забезпечення якості та розвитку навчальних середовищ у вищій освіті. «Стандарти і рекомендації» слід розглядати в ширшому контексті, що також включає кваліфікаційні рамки, Європейську систему переведення і накопичення кредитів (ECTS) та додатки до дипломів, які теж сприяють розвитку прозорості і взаємодовіри в Європейському просторі вищої освіти (ЄПВО).

«Стандарти і рекомендації» мають такі *цілі*:

- визначають загальну структуру для систем забезпечення якості навчання і викладання на європейському, національному та інституційному рівні;
- створюють можливість для забезпечення і підвищення якості вищої освіти в Європейському просторі вищої освіти;
- підтримують формування взаємодовіри, полегшуючи визнання кваліфікацій і мобільність у межах та поза межами національних кордонів;
- надають інформацію щодо забезпечення якості в ЄПВО.

Основними *принципами*, на яких ґрунтуються «Стандарти і рекомендації» є:

- зацікавленість студентів і роботодавців, а також суспільства в цілому у високій якості вищої освіти;
- ключова важливість автономії закладів і установ, збалансована усвідомленням того, що автономія несе із собою дуже серйозну відповідальність;
- система зовнішнього забезпечення якості повинна відповідати своїй меті і не ускладнювати роботу навчальних закладів більше, ніж це необхідно для виконання цією системою своїх завдань [5].

Європейські стандарти і рекомендації для забезпечення якості вищої освіти складаються з *трьох частин*:

- внутрішнє забезпечення якості;
- зовнішнє забезпечення якості;
- агенції із забезпечення якості.

При цьому слід враховувати, що ці три частини нерозривно пов'язані і разом складають основу європейської системи забезпечення якості. Система зовнішнього забезпечення якості, описана в Частині 2, визнає стандарти для внутрішнього забезпечення якості, викладені в Частині 1, і це є запорукою того, що внутрішня діяльність установ відповідає зовнішнім процедурам забезпечення якості. Так само Частина 3 відноситься до Частини 2. Таким чином, ці три частини «Стандартів і рекомендацій» діють у вищих навчальних закладах та агенціях за принципом взаємодоповнюваності та передбачають розуміння того факту, що інші залучені сторони також беруть участь у функціонуванні цієї системи. Отже, ці три частини слід розглядати як одне ціле.

Стандарти описують узгоджені і загальноприйняті процедури забезпечення якості вищої освіти в ЄПВО та повинні враховуватися і дотримуватися відповідними особами та установами, залученими до надання будь-яких типів послуг у сфері вищої освіти.

Рекомендації пояснюють важливість тих чи інших стандартів і окреслюють можливі шляхи їх впровадження. Вони описують зразкові практики у відповідних сферах, пропонуючи їх на розгляд сторін, залучених у процеси забезпечення якості. Впровадження цих практик залежатиме від контексту.

Частина 1 – «Стандарти щодо внутрішнього забезпечення якості» – включає стандарти й рекомендації щодо: політики забезпечення якості; розробки та затвердження програм; студентоцентричного навчання, викладання та оцінювання; зарахування, навчання, визнання кваліфікацій і сертифікація студентів; викладацького складу; навчальних ресурсів та підтримки студентів; управління інформацією; публічної інформації; поточного моніторингу і періодичного перегляду програм; циклічного зовнішнього забезпечення якості в кожному вищому навчальному закладі.

Змістом *Частини 2 – «Стандарти щодо зовнішнього забезпечення якості»* – є стандарти й рекомендації щодо: врахування внутрішнього забезпечення якості освіти у вищому навчальному закладі при зовнішньому її оцінюванні; розробки доцільних методологій забезпечення й оцінювання якості; утілення процесів самооцінювання чи еквівалентної процедури, зовнішнього оцінювання, що зазвичай передбачає відвідування установи; звіту за результатами зовнішнього оцінювання; послідовної програми подальших заходів; призначення експертів з незалежної перевірки; критеріїв для висновків; звітування; подання скарг і апеляцій.

У *Частині 3 – «Стандарти щодо агенції із забезпечення якості»* – сформульовано вимоги до агенцій щодо заходів, політики та процесів забезпечення якості; офіційного статусу, незалежності; тематичного аналізу; ресурсів; внутрішнього забезпечення якості та професійної поведінки; циклічності зовнішньої перевірки агенцій.

«Стандарти і рекомендації» використовуються вищими навчальними закладами та агенціями з контролю якості як відповідний документ для внутрішніх і зовнішніх систем забезпечення якості вищої освіти. Крім того, вони використовуються Європейським реєстром агенцій із забезпечення якості вищої освіти, що містить офіційний перелік агенцій, які відповідають цим «Стандартам і рекомендаціям». Загалом вони відіграють важливу роль у розвитку національних та інституційних систем забезпечення якості у Європейському просторі вищої освіти (ЄПВО), а також на рівні міжнародної співпраці. Залучення до процесів забезпечення якості, особливо зовнішніх, дозволяє європейським системам вищої освіти проявляти якість і збільшувати прозорість, що сприяє побудові взаємодовіри і кращому визнанню їхніх кваліфікацій, програм та інших послуг [6].

Тому на основі «Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти» вищі навчальні заклади України розробляють і затверджують власні, внутрішні стандарти забезпечення якості освіти. Так, у Луганському національному університеті імені Тараса Шевченка ще у 2014 році на вченій раді університету було прийнято «Стандарт із забезпечення якості освіти в Луганському національному університеті імені Тараса Шевченка» – нормативний документ, який регламентує діяльність та надає коментар представників організаційно-управлінської ланки, викладачів і студентів щодо забезпечення якості освіти.

Призначення цього Стандарту – надати орієнтовні норми діяльності, настанови та визначити міру відповідальності представників організаційно-управлінської ланки, викладачів і студентів щодо забезпечення якості освіти в Університеті.

Документ містить 7 розділів, у межах яких сформульовано стандарти, надано коментарі та перераховано заходи щодо відповідальності адміністрації інституту/факультету, кафедри, студентського самоврядування за забезпечення якості вищої освіти в Університеті.

Основним змістом документу є прописані *стандарти*:

- цілей та змісту навчання (формування цілей та змісту навчання, узагальнена модель випускника ЛНУ імені Тараса Шевченка);
- вимог до якості організації навчального процесу (зміст навчального процесу, прозорість і зрозумілість навчального процесу);
- гарантування якості викладацького складу (визначення компетентностей науково-педагогічних працівників, процедури відбору та прийому на роботу науково-педагогічних працівників, відбору претендентів на посаду завідувача кафедрою, вимоги до претендентів на посаду доцента, забезпечення ефективності науково-педагогічної діяльності викладача, процедури роботи з викладачами, які стабільно демонструють власну професійну нездатність);

- забезпечення навчального процесу ресурсами (навчально-методичне забезпечення навчального процесу, застосування продуктивних методик та технологій навчання);

- забезпечення практичної готовності майбутніх фахівців (професійне спрямування теоретичної підготовки за спеціальністю; професійне спрямування практичних, семінарських, лабораторних занять, навчальних практик, самостійної роботи, виконання курсових робіт (проектів) за спеціальністю; формування готовності до професійної діяльності під час виробничої практики, виконання дипломних та магістерських робіт (проектів));

- адаптації студентів першого року навчання (соціальна адаптації студентів першого року навчання, навчальна та професійно-спрямована адаптації студентів першого року навчання);

- моніторингу забезпечення якості (моніторинг якості результатів навчання, моніторинг управління якістю навчального процесу).

У цілому, Стандарт із забезпечення якості освіти застосовується до різних напрямів освітньої діяльності в Університеті з метою постійного поліпшення якості навчального процесу та гарантування якості результатів навчання.

Інструментом забезпечення порівнянності та прозорості освітніх систем європейських країн вважаються *національні рамки кваліфікацій* (National Framework for Qualification). Упровадження «рамки кваліфікацій» пов'язано з так званим «компетентнісним підходом» або оцінюванням кваліфікацій за результатами навчання (в основі цього підходу – американська філософія прагматизму, зокрема, філософія освіти, що розроблялась філософом-прагматистом Дж. Дьюї). Перші кроки у цьому напрямку були зроблені в США в 60-х роках минулого століття. У Європі перша національна рамка кваліфікацій була створена в Шотландії в 1983 р.

Тому наступним кроком дослідження в межах статті стане характеристика таких нормативних документів щодо забезпечення якості вищої освіти, як **Європейська та Національна рамки кваліфікацій**.

Рамка кваліфікацій (Qualifications framework) – це цілісний структурований опис кваліфікаційних рівнів, через який можуть бути виражені та співвіднесені між собою в узгоджений спосіб усі кваліфікації у певній системі кваліфікацій. Рамки кваліфікацій визначають результати навчання, виражені в термінах компетентностей, для кваліфікацій певних рівнів. Розрізняють *загальноєвропейські, національні та галузеві* рамки кваліфікацій. До загальноєвропейських рамок кваліфікацій належить *Європейська рамка кваліфікацій для навчання впродовж життя, Рамка кваліфікацій Європейського простору вищої освіти*.

Рамка кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (Framework for Qualifications of the European Higher Education Area, FQ EHEA) – усеохоплююча рамка (шкала) кваліфікацій, яка розроблена для вищих навчальних закладів / закладів вищої освіти Європи, прийнята на

Бергенській конференції (2005 р.), описує три послідовні цикли вищої освіти: перший, включаючи короткий, (бакалаврський), другий (магістерський) і третій (докторський). Для опису кваліфікаційних рівнів рамки використовуються Дублінські дескриптори, що складаються з п'яти видів компетентностей (результатів навчання): знання і розуміння; застосування знань і розуміння; формування суджень; комунікація; здатність до подальшого навчання, розвитку, а також кредитний вимір для першого і другого циклів [3, с. 50 – 51].

Національна рамка кваліфікацій, НРК (National Qualifications Framework, NQF) – цілісний міжнародно зрозумілий опис національної шкали кваліфікацій (у вигляді кваліфікаційних рівнів) у термінах компетентностей, через який всі кваліфікації та інші навчальні досягнення, зокрема у вищій освіті, можуть бути виражені й співвіднесені між собою в узгоджений спосіб.

В Україні Національна рамка кваліфікацій затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1241 [7].

У документі, зокрема, визначаються наступні поняття.

Рамка кваліфікацій – це інструмент класифікації та визначення кваліфікацій, поданих у вигляді переліків дескрипторів – узагальнених описів результатів навчання, що містять чітко сформульовані критерії («точки відліку») приналежності до кваліфікацій.

Національна рамка кваліфікацій – системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів.

Кваліфікація – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважений компетентний орган встановив, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) за заданими стандартами.

Кваліфікаційний рівень – структурна одиниця Національної рамки кваліфікацій, що визначається певною сукупністю компетентностей, які є типовими для кваліфікацій даного рівня.

Компетентність/компетентності – здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості.

Результати навчання – компетентності (знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості), які набуває та/або здатна продемонструвати особа після завершення навчання;

Уміння – здатність застосовувати знання для виконання завдань та розв'язання задач і проблем. Уміння поділяються на когнітивні (інтелектуально-творчі) та практичні (на основі майстерності з використанням методів, матеріалів, інструкцій та інструментів).

Національна рамка кваліфікацій України передбачає 10 кваліфікаційних рівнів – від 0 до 9, при цьому рівні з 1 по 8 відповідають рівням Європейської рамки; нульовий рівень передбачений для дошкільної освіти, рівень 9 – це рівень доктора наук [7].

Метою впровадження Національної рамки кваліфікацій в Україні є: введення європейських стандартів та принципів забезпечення якості

освіти з урахуванням вимог ринку праці до компетентностей фахівців; забезпечення гармонізації норм законодавства у сфері освіти та соціально-трудова відносин; сприяння національному і міжнародному визнанню кваліфікацій, здобутих в Україні; налагодження ефективної взаємодії сфери освітніх послуг та ринку праці.

Таким чином, проаналізувавши основні нормативні документи, що визначають стандарти забезпечення якості вищої освіти на міжнародному, національному й інституціональному рівнях, ми охарактеризували провідні з них – «Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти», «Рамку кваліфікацій Європейського простору вищої освіти», «Національну рамку кваліфікацій». Окремо представили досвід розробки Стандарту із забезпечення якості освіти в окремому університеті на основі зазначених вище документів.

Ці нормативно-правові документи – лише основа для подальшого створення комплексної системи нормативної документації регулювання освітньої діяльності кожного вищого навчального закладу України, кінцевою метою якого є «підготовка конкурентоспроможного людського капіталу для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівцях» (ЗУ «Про вищу освіту»).

Список використаної літератури

- 1. Система** забезпечення якості вищої освіти у Болонському процесі та механізми її імплементації в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <[http : // old.niss.gov.ua/monitor/juni08/16.htm](http://old.niss.gov.ua/monitor/juni08/16.htm)>
- 2. Енциклопедія** освіти / Акад. пед. наук України ; гол. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
- 3. Національний освітній глосарій: вища освіта / 2-е вид., перероб. і доп. / авт.-уклад. : В. М. Захарченко, С. А. Калашнікова, В. І. Луговий, А. В. Ставицький, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова / За ред. В. Г. Кременя. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. – 100 с.**
- 4. Байназарова О. О.** Моніторинг та оцінювання якості освіти : метод. посіб. / О. О. Байназарова, В. В. Ракчєєва. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – 58 с.
- 5. Цюк О.** Забезпечення якості вищої освіти: освітні індикатори та міжнародні організації / О. Цюк // Порівняльно-педагогічні студії. – № 4(18), 2013. – С. 119 – 124.
- 6. Стандарти і рекомендації** щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). – К. : ТОВ «ЦС», 2015. – 32 с.
- 7. Про затвердження** Національної рамки кваліфікацій : постанова КМУ від 23 листопада 2011 р. № 1341 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>
- 8. Стандарт** із забезпечення якості освіти в Луганському національному університеті імені Тараса Шевченка. – Луганськ : вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2014. – 31 с.

Караман О. Л. Міжнародна й національна нормативно-правова база забезпечення якості вищої освіти

У статті розкрито сучасний погляд на проблему забезпечення якості вищої освіти; охарактеризовано основні нормативно-правові документи, що визначають стандарти забезпечення якості освіти в європейському, національному та інституціональному освітньому вимірі: «Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти», «Рамка кваліфікацій Європейського простору вищої освіти», «Національна рамка кваліфікацій»; наведено досвід розробки Стандарту із забезпечення якості освіти в окремому університеті на основі зазначених вище документів.

Доведено, що забезпечення якості освіти при формуванні зони європейської освіти є однією з головних умов довіри, мобільності, мотивації студентів, сумісності й привабливості європейської й національної систем вищої освіти.

Ключові слова: забезпечення якості вищої освіти, європейський і національний простір вищої освіти, стандарти, рамки кваліфікацій.

Караман Е. Л. Международная и национальная нормативно-правовая база обеспечения качества высшего образования

В статье раскрыт современный взгляд на проблему обеспечения качества высшего образования; охарактеризованы основные нормативно-правовые документы, определяющие стандарты качества образования в европейском, национальном и институциональном образовательном измерении: «Стандарты и рекомендации по обеспечению качества в Европейском пространстве высшего образования», «Рамка квалификаций Европейского пространства высшего образования», «Национальная рамка квалификаций»; приведены опыт разработки стандарта по обеспечению качества образования в отдельном университете на основе указанных выше документов.

Доказано, что обеспечение качества образования при формировании зоны европейского образования является одним из главных условий доверия, мобильности, мотивации студентов, совместимости и привлекательности европейского высшего образования.

Ключевые слова: обеспечение качества высшего образования, европейское и национальное пространство высшего образования, стандарты, рамки квалификаций.

Karaman O. International and National Legal Framework to Ensure the Quality of Higher Education

The article reveals the modern view on the problem of quality of higher education; described the basic legal documents that define standards of quality of education at European, national and institutional educational dimension are „Standards and guidelines to ensure the quality in the European area of higher education”, „Qualifications framework European area of higher education”,

„National qualifications framework”; the experience of the development of Standards of quality of education at a single university on the basis of the above documents.

Proved that quality of education in the formation of area European education is one of the main conditions of trust, mobility, motivation of students, compatibility and attractiveness of European higher education; the primary means of training competitive human capital for high-tech innovation and development, personal fulfillment, the needs of society and the state of the labor market for skilled professionals.

Key words: ensure the quality of higher education, European and national area of higher education, standards, qualifications framework.

Стаття надійшла до редакції 02.02.2016 р.

Прийнято до друку 25.03.2016 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Харченко С. Я.

УДК 378

І. В. Логойда

ЯКІСНА ВИЩА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ТА ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ

З розвитком процесів глобалізації та інтернаціоналізації економіки і бізнесу перед вищою освітою постали нові цілі – підготовка професійних кадрів здатних ефективно працювати в умовах глобального ринку. Інтернаціоналізація – це процес впровадження міжнародної складової у дослідницьку, освітню і адміністративну функції вищої освіти [3]. Інтернаціоналізація освіти переслідує різні цілі, які можна розподілити за чотирма основними групами: економічні, політичні, культурні та педагогічні. Економічні тісно пов'язані з прямими фінансовими доходами оскільки висока якість підготовки випускників вищої школи виявляється однією з умов економічного прогресу. Політичні фактори пов'язані з політичними інтересами кожної країни. Культурні впливають насамперед із намірів популяризації національної культури і залучення до іншомовних культур. Педагогічні чинники пов'язані з потребами модернізації вищої освіти. Також слід зазначити важливість: диверсифікації і зростання фінансових надходжень через залучення іноземних студентів на платне навчання; розширення навчальних планів і навчання своїх студентів в зарубіжних вузах-партнерах; розширення регіональної мережі вузу для ефективного використання своїх ресурсів; підвищення якості освіти та досліджень за рахунок участі студентів і викладачів у міжнародному процесі обміну знаннями та ін. Розвиток міжнародного міжвузівського співробітництва дозволяє організувати